

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2900/2023
03.10.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Зорана Хацића и Драгане Миросављевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступају пуномоћници Урош Балчин и Ђорђе Папулић адвокат из ..., против туженог Друштва за истраживање, производњу, прераду, дистрибуцију и промет нафте и нафтних деривата и истраживање и производњу природног гаса „Нафтна индустрија Србије“ ад са седиштем у Новом Саду, кога заступа пуномоћник Миодраг Војновић, адвокат из ..., ради поништаја решења о отказу уговора о раду, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1233/23 од 22.03.2023. године, у седници одржаној 03.10.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1233/23 од 22.03.2023. године.

ОДБИЈАЈУ СЕ, као неосновани, захтеви парничних странака за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Основног суда у Панчеву П1 268/22 од 21.12.2022. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца АА из ..., па је поништено решење туженог „НИС“ ад Нови Сад бр./...-.../.../... од 14.04.2015. године, којим је тужиоцу отказан уговор о раду број ...-... од 29.06.2006. године са пратећим анексима, као незаконито, па је обавезан тужени да тужиоца врати на рад. Ставом другим обавезан је тужени да тужиоцу надокнади трошкове поступка у укупном износу од 372.750,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 1233/23 од 22.03.2023. године, одбијена је, као неоснована, жалба туженог и потврђена пресуда Основног суда у Панчеву П1 268/22 од 21.12.2022. године и одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова насталих у поступку по жалби.

Против правоснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и због погрешне примене матријалног права.

Тужилац је поднео одговор на ревизију.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступу („Сл. гласник РС“ бр. 72/11...10/23, па је утврдио да ревизија туженог није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, нити су учињене друге битне повреде одредаба парничног поступка због којих се ревизија може изјавити, прописане чланом 407. став 2. и 3. Закона о парничном поступку.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је ... запослен код туженог од 30.04.1986. године до 15.04.2015. године, када је донето побијано решење којим је тужиоцу отказан уговор о раду од 29.06.2006. године са пратећим анексима. По закључењу анекса уговора о раду 29.06.2006. године тужилац је код туженог радио на радном месту ... у Служби за ..., Функције за ..., Дирекција за ..., Служба за Решењем Републичког фонда пензијског и инвалидског осигурања запослених Београд – Филијала у Панчеву од 08.08.1994. године, тужилац је разврстан у III категорију инвалидности почев од 22.06.1994. године и утврђено је да је инвалидност проузрокована болешћу са препоруком да може обављати послове ... и опреме и других сличних послова који искључују већи физички напор, ради у загушљивом амбијенту и рад са маском. Тужилац је захтевом од 02.04.2015. године покренуо пред Националном службом за запошљавање поступак за процену радне способности и могућности запослења или одржавања запослења. Дана 06.04.2015. године донет је предлог за вештачење са извештајем и мишљењима о здравственом стању и радној способности тужиоца од стране Дома здравља НИС РНП. Тужилац се више пута имејлом обраћао туженом тражећи достављање предлога послова, који није достављен, па је поступак пред Националном службом за запошљавање обустављен, закључком од 21.05.2015. године.

Оспореним решењем туженог од 14.04.2015. године тужиоцу је отказан уговор о раду услед престанка потребе за његовим радом због организационих промена код туженог и радни однос му је престао закључно са 15.04.2015. године с тим што му је исплаћена отпремнина од 400 евра за сваку навршену годину рада у радном односу код послодавца.

Дана 17.12.2014. године закључен је Колективни уговор између „НИС“ АД и репрезентативних синдиката у „НИС“, јединствене синдикалне организације „НИС“, а генерални директор туженог је донео Одлуку о покретању поступка решавањем вишка запослених услед организационих промена код туженог дана 26.01.2015. године, која је објављена истог дана и донет је Предлог решавања вишка запослених услед организационих промена од 26.01.2015. године, којима су утврђени разлози престанка потребе за радом запослених, да у циљу спровођења промена код туженог постоји потреба да се изврши реорганизација појединих организационих јединица, што за последицу има укидање одређених систематизованих послова и потреба измене Правилника о организацији и систематизацији послова од 23.11.2012. године. Тачком

6. наведеног Предлога утврђено је да посебну заштиту од проглашења вишка запослених уживају одређене категорије запослених. Одбор директора „НИС“ је након прибављања мишљења предлога Националне службе за запошљавање од 09.02.2015. године и мишљења јединствене синдикалне организације „НИС“ од 10.02.2015. године, донео 23.03.2015. године Програм решавања вишка запослених услед организационих промена у „НИС“ ад Нови Сад, где је, у ставу трећем, наведено да се услед потребе да послодавац изврши реорганизацију појединих организационих структура укидају систематизовани послови у оквиру Функција за организациона питања Дирекције за управљање документима, Службе за ..., између осталог и радно место ... у Служби за ... (радno место тужиоца).

Правилником о ближим условима за остваривање права инвалида рада и професионално оболелих запослених „НИС“ ад Нови Сад, у члану 4. било је регулисано да запослени који је пред надлежним органом покренуо поступак за процену радних способности и могућности запослења или одржавања запослења, не може поступцима послодавца бити доведен у неповољнији положај, (отказ уговора о раду, утврђивање вишка запослених, премештај на друге послове са нижим износом зараде и слично), до окончања поступка. Запослени је дужан да о поднетом захтеву из става 1. овог члана обавести послодавца без одлагања. Одлуком од 15.04.2015. године стављен је ван снаге наведени Правилник, а та одлука је ступила на снагу осмог дана од дана објављивања на огласној табли туженог.

Имајући у виду овако утврђено чињенично стање првостепени суд је применом одредби чланова 179, 153. и 155. став 1. Закона о раду, оценио да је тужбени захтев основан, јер је тужени био у обавези да, без обзира на доношење наведеног Програма понуди друго радно место тужиоцу пре доношења решења о отказу уговора о раду, пошто је тужилац имао статус особе са инвалидитетом, а пре отказа уговора о раду је надлежној служби поднео захтев за утврђење преостале радне способности, о чему је послодавац био обавештен. У конкретном случају се не могу применити само одредбе Програма решавања вишка запослених, имајући у виду чињеницу да је Правилник о ближим условима за остваривање права инвалида рада и професионално оболелих запослених код туженог општи акт, који по оцени првостепеног суда има јачу правну снагу од Програма за решавање вишка запослених, а који штити запослене који имају статус инвалида рада и запослене који су у поступку процене радне способности, с обзиром да се примењују у свим организационим деловима туженог. Програм решавања вишка запослених нема значење општег правног акта чија је примена условљена претходним објављивањем, јер се тиме не уређују права, обавезе и одговорности запосленог, већ представља акт посебне политике којим се утврђује листа мера и активности на обезбеђењу права запослених за чијим је радом престала потреба.

Другостепени суд је оценио да је првостепени суд на правилно утврђено чињенично стање правилно применио материјално право, а за своју одлуку дао разлоге које у свему прихвата и другостепени суд.

Правилне су одлуке нижестепених судова, а разлоге за такве одлуке у свему прихвата и Врховни суд.

По оцени Врховног суда тужилац има статус особе са инвалидитетом, у смислу члана 4. став 2. тачка 4. Закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању

особа са инвалидитетом („Сл. гласник РС“ бр. 36/2009, 32/2013) јер му је, у складу са прописима о пензијском и инвалидском осигурању, утврђена категорија инвалидности и преостала радна способност решењем Републичког фонда пензијског и инвалидског осигурања запослених Београд – Филијала у Панчеву од 08.08.1994. године. Тужени је у поступку утврђивања вишка запослених укинуо цео организациони део са радним местом на коме је тужилац радио, али у том поступку није применио неку од мера за запошљавање тужиоца у складу са одредбом члана 156. став 1. тачка 5. Закона о раду (премештај на друге послове, рад код другог послодавца, преквалификацију или доквалификацију, непуно радно време али не краће од половине пуног радног времена и друге мере). Тужилац је пре отказа уговора о раду надлежној служби поднео захтев за утврђење преостале радне способности, о чему је тужени послодавац био обавештен. У тој ситуацији послодавац је морао да цени да је тужилац особа са инвалидитетом која је покренула поступак за утврђење преостале радне способности, имајући у виду да му се здравствено стање погоршало. Међутим, тужени није у току поступка предочио чињенице које би спречиле настанак и остваривање права или услед које право престаје да постоји, у смислу правила о терету доказивања из члана 231. Закона о парничном поступку, односно није доказао да је применио у односу на тужиоца неку од мера за запошљавање, нити да је имао у виду да је тужилац, пре отказа уговора о раду, покренуо поступак за утврђење преостале радне способности због погоршања његовог здравственог стања, а у смислу члана 4. Правилника о ближим условима за остваривање права инвалида рада и професионално оболелих запослених од 06.09.2013. године, који је био на снази у време отказа уговора о раду.

Супротно наводима ревизије, тужени није могао да донесе решење о отказу уговора о раду тужиоцу, јер је тужилац 02.04.2015. године поднео захтев надлежној служби за преиспитивање преостале радне способности, 06.04.2015. године је поднет предлог за вештачење преостале радне способности тужиоца о чему је тужени обавештен, а 21.05.2015. године је овај поступак обустављен због тога што тужени није доставио предлог послова на коме би тужилац могао да буде распоређен са преосталом радном способношћу. Решење о отказу уговора о раду тужиоцу донето је 14.04.2015. године, а Правилник о ближим условима за остваривање права инвалида рада и професионалних оболелих запослених код туженог је стављен ван снаге Одлуком од 15.04.2015. године која је ступила на снагу осмог дана од дана објављивања на огласној табли туженог. Из наведеног произлази да је у време доношења решења о отказу уговора о раду тужиоцу наведени Правилник још увек био на снази.

Неосновано се у ревизији указује да поступак за поновну процену радних способности тужиоца није имао значаја на тужиочев радноправни статус, јер је тужилац већ тада радио на радном месту које је одговарало његовој преосталој радној и здравственој способности. Чињеница је да је тужилац имао утврђени инвалидитет треће категорије, али је пре доношења решења о отказу уговора о раду покренуо поступак за процену радне способности због погоршања здравственог стања, о чему је тужени обавештен, па тужени није могао да донесе побијано решење до окончања поступка процене радне способности тужиоца. Из наведне одредбе Правилника не произлази тврдња туженог да се Правилником регулише остварење права запослених код којих се решењем надлежног органа по први пут утврди погоршање здравственог стања.

Врховни суд је ценио и остале наводе ревизије којима се не доводи у сумњу правилност и законитост побијане пресуде, због чега ти наводи нису посебно образложени.

Тужени није успео у ревизијском поступку, а трошкови састава одговора на ревизију нису били нужни за доношење одлуке о ревизији, због чега су одбијени захтеви парничних странака за трошкове ревизијског поступка, у смислу члана 153. и члана 154. Закона о парничном поступку.

Из наведених разлога одлучено је као у изреци пресуде, на основу члана 414. став 1. и члана 165. Закона о парничном поступку.

**Председник већа-судија
Весна Субић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић